

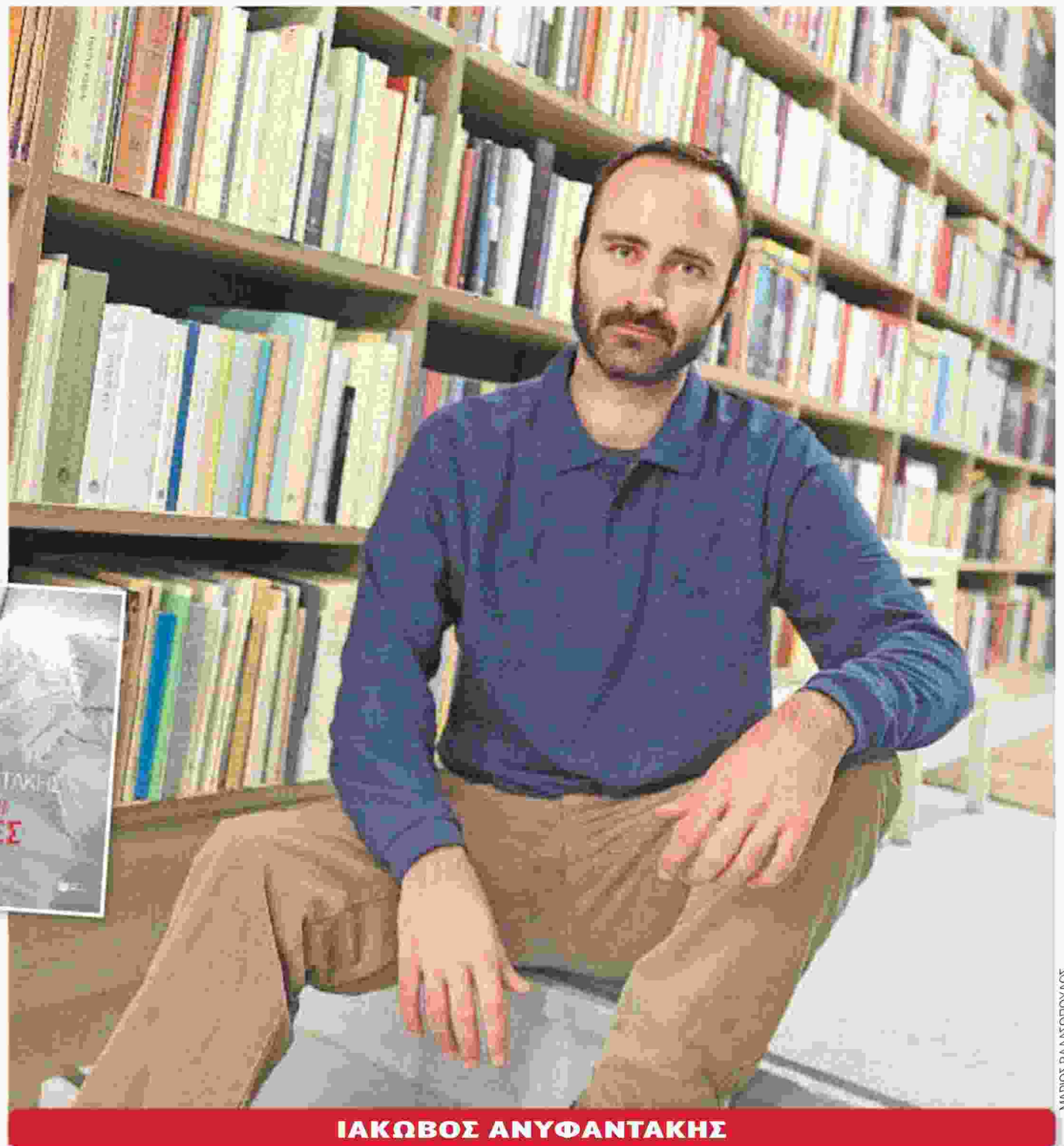

Η συλλογή διηγημάτων του «Ομορφοί έρωτες» κοσμεί το αναγνωστικό μας καλοκαίρι. Κι ενώ θα μπορούσε το καθένα να είναι και ένα μυθιστόρημα, ο 34χρονος ανερχόμενος συγγραφέας δηλώνει: «Αν αρκούν τρεις σελίδες για να πεις μια ιστορία, γιατί να την κάνεις τριακόσιες;»

► Της **ΒΕΝΑΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Λένε ότι το δεύτερο βιβλίο είναι το κρίσιμο, αυτό επιβεβαιώνει τη θέση σου στη λογοτεχνία, ακόμα κι αν έχεις κάνει με το πρώτο σου εντυπωσιακή είσοδο, κερδίζοντας θαυμασμό και επαίνους - ότι δηλαδή συνόδευσε το 2013 τη νουβέλα «Αλεπούδες στην πλαγιά» του Ιάκωβου Ανυφαντάκη (εκδόσεις Πατάκη). Περιμέναμε, λοιπόν, με ανυπομονησία τη συνέχεια από τον νέο συγγραφέα και μας την πρόσφερε αυτό το καλοκαίρι, στα 34 του χρόνια. Είναι η συλλογή διηγημάτων «Ομορφοί έρωτες», πάλι στον ίδιο εκδοτικό οίκο. Η ακόμα μικρότερη φόρμα, δεκαπέντε ιστορίες σε 162 σελίδες, αντί να τον πιέσει, ανέδειξε ακόμα περισσότερο το αξιοσημείωτο ταλέντο του.

Ο Ιάκωβος Ανυφαντάκης στα ενδιάμεσα των δύο βιβλίων του τελείωσε και το διδακτορικό του στο Πάντειο Πανεπιστήμιο με θέμα τη Λογοτεχνία και τον Εμφύλιο. Αυτός, όμως, επιμένει να γράφει ερωτικές ιστορίες. Τυχαίες και περιθωριακές. Μεγάλες και μικρές. Κρυφές και αντισυμβατικές. Τις γράφει από την πλευρά των

ΙΑΚΩΒΟΣ ΑΝΥΦΑΝΤΑΚΗΣ

ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΝΔΙΣΤΟΥΛΟΣ

«Ο έρωτας είναι η αφορμή να μιλήσουμε για τα υπόλοιπα»

γυναϊκών. Τις απογειώνει με ρεαλισμό, αλλά και με ποίηση όταν η φύση τους το επιβάλλει. Και, ναι, το παραδέχεται και ο ίδιος, κάθε ένα διήγημα θα μπορούσε να είναι ένα μυθιστόρημα.

• **Μια νουβέλα 117 σελίδων, πριν από τρία χρόνια και κάτι, και τώρα δεκαπέντε διηγήματα. Θα λέγατε ότι είστε της μικρής φόρμας ή ότι απλώς δεν βιάζεστε για ένα μυθιστόρημα;**

Βιάζομαι, και πολύ, για ένα μυθιστόρη-

μα. Μπορεί να είναι σύμπτωμα της γενιάς μου, που έχει μεγαλώσει με τη φαντασίωση του «μεγάλου αμερικανικού μυθιστορηματος», το δικό μας «αμερικάνικο όνειρο». Ένα έργο που να περιέχει μια συνολική ερμηνεία του κόσμου, σύμφωνα με τον συγγραφέα. Μπορεί να είναι και η ανάγκη να γράψουμε κάτι που θα καταφέρνει έστω λίγο να βάλει σε τάξη στο χαρτί όλο το χάος που ζούμε γύρω μας. Αυτό δεν σημαίνει ότι σνομπάρω τα διηγήματα και τη νου-

βέλα. Μια συλλογή διηγημάτων επιτρέπει πολλές, διαφορετικές προσεγγίσεις στο ίδιο θέμα. Πληθώρα χαρακτήρων, φωνών και βλεμμάτων. Και τελικά δεν χρειάζεται πάντα να φτάσεις στη μεγάλη έκταση για να πεις όσα θέλεις. Ορισμένα από τα διηγήματα θα μπορούσαν να είναι μυθιστορήματα. «Ο Σωτήρης δεν παντρεύτηκε» για παράδειγμα, ο «Δρόμος για τον παράδεισο» ή το «Ένα πολύ ήσυχο ζευγάρι». Δύο από αυτά, ο «Ασωτος αδερφός» και το «Summertime

in Prague» ήταν αρχές μυθιστορημάτων, μέχρι που κατάλαβα ότι για όσα είχα να πω, έφτανε αυτό το κομμάτι. Αν αρκούν τρεις σελίδες για να πεις μια ιστορία, γιατί να την κάνεις τριακόσιες;

• **Είναι τυχαίο ή εντελώς συνειδητό το ότι ο έρωτας εξακολουθεί να είναι το κύριο θέμα της δουλειάς σας, και στη νουβέλα και στα διηγήματα, που άλλωστε το δηλώνουν ευθύς εξ αρχής: «Ομορφοί έρωτες»; Πώς την εξηγείτε αυτή τη συγ-**

γραφική σας «εμμονή», αν όντως υπάρχει;

Υπάρχει μια φράση του Οσκαρ Ουάιλντ, που οι περισσότεροι μάθαμε από το «House of cards»: «Τα πάντα στον κόσμο έχουν να κάνουν με το σεξ, εκτός από το σεξ. Το σεξ έχει να κάνει με την εξουσία». Υπό αυτή την έννοια ούτε οι «Αλεπούδες στην πλαγιά», ούτε οι «Ομορφοί έρωτες» έχουν ως θέμα τους τον έρωτα. Ο έρωτας είναι η αφορμή. Είναι η αφετηρία να μιλήσουμε για όλα τα υπόλοιπα. Για μένα η «Λετονία» δεν είναι ένα ερωτικό διήγημα, είναι ένα κείμενο για τον κοινωνικό ρατσισμό. Αντίστοιχα, η «Διακριτικότητα» έχει να κάνει με το βάρος που αισθάνεσαι απέναντι στους ανθρώπους που θυσιάστηκαν για σένα. Με αυτό εννοώ ότι κανένας από τους ήρωές μου δεν δρα in vitro, αλλά καθένας τους ερωτεύεται και απογοητεύεται μέσα σε μια κοινωνία, κουβαλώντας όλο το βάρος που αυτή τους έχει φορτώσει.

• Πώς διαλέξατε τις ιστορίες σας; Πώς διαλέγει κανείς τις ιστορίες του και τις προχωράει μέχρι τέλους; Πότε τις εγκαταλείπει;

Δεν ξέρω τι να σας απαντήσω. Κάποιες ιστορίες τις πάλευα για πολλά χρόνια και δεν ήξερα πώς να τις γράψω. Ο «Δρόμος για τον παράδεισο» ξεκίνησε σαν ένα διήγημα για κάποια που πήρε το λεωφορείο μετά την κηδεία του ηλικιωμένου άντρα, που φρόντιζε. Ό,τι κι αν δοκίμαζα δεν έβγαине. Μετά, είδα τυχαία την «Ελενα» του Ζβιαγκίντσεφ και τα πάντα λύθηκαν. Αποδείχτηκε ότι αυτό που προσπαθούσα να κάνω τόσο καιρό δεν ήταν αρκετό, αλλά έπρεπε να βρω κάτι που δεν ήξερα ότι υπήρχε, για να το γράψω. Το «In transit», από την άλλη, γράφτηκε ολόκληρο σε μια πτήση από το Γκντανσκ στην Αθήνα. Γράφτηκε σε ένα μικρό σημειωματάριο και έμεινε ως το τέλος με ελάχιστες αλλαγές. Δεν την είχα αυτή την ιστορία στο μυαλό μου, δεν ήξερα τι με ενδιέφερε σε αυτήν, αλλά είδα δυο αγνώστους να μιλάνε πίσω μου στην ουρά του αεροδρομίου και μου φάνηκε ότι ξεπρόβαλε μπροστά μου όλο το αδιέξοδο της ζωής τους, στην πτήση που είχε μόλις ματαιωθεί. Φυσικά, στο τέλος η ιστορία τους μάλλον έγινε δική μου ιστορία, για τις δικές μου αγωνίες μίλησα, αλλά τότε δεν το ήξερα ακόμα αυτό. Πού θέλω να καταλήξω με αυτά τα δύο παραδείγματα; Μα στο ότι δεν είναι στο χέρι μου ούτε να διαλέξω ούτε να εγκαταλείψω τις ιστορίες.

• Πολλά διηγήματα έχουν γυναίκες πρωταγωνίστριες. Με δεδομένο ότι αφορούν την ερωτική τους συμπεριφορά, από πού αντιλήσατε την εμπιστοσύνη ότι πέφτετε μέσα, ότι δεν αυθαιρετείτε; Διαλέγετε άλλωστε και μια γυναίκα «που έκανε σεξ σαν άντρας», όπως γράφετε.

Δεν υποστηρίζω ότι ξέρω τι σκέφτεται οποιοσδήποτε ήρωάς μου. Ανδρας ή γυναίκα. Εγώ τις ιστορίες τους καταγράφω. Δεν είναι δουλειά μου να εξηγήσω στον αναγνώστη γιατί συνέβη κάτι. Γιατί δεν παντρεύτηκε ο Σωτήρης, γιατί πάει κάθε Κυριακή εκδρομή η Στέλλα, γιατί ονειρεύεται τη Λετονία η Μαρίνα. Υποθέσεις έχω και εγώ στο μυαλό μου, προφανώς. Αλλά δεν είναι σημαντικότερες από αυτές οποιουδήποτε άλλου αναγνώστη. Από εκεί και πέρα, δεν είναι περισσότερο ξένη χώρα για μένα μια συνομήλική μου γυναίκα από ό,τι ένας δεκαοχτάχρονος βοςκός, που αφήνει πρώ-

τη φορά το χωριό του ή ένας ογδοντάχρονος που νοσταλγεί την εποχή που έδερενε κόσμο με τους ΜΑΥδες. Και τελικά αυτός όμως είναι και ένας από τους λόγους που γράφω. Να προσπαθήσω να μπω στο πετσί ανθρώπων που μου φαίνονται ξένοι, ακόμα ίσως και να ένιωθα απέχθεια αν μοιραζόμουν ένα ασανσέρ μαζί τους.

• Φοβηθήκατε τις αντιδράσεις γυναικών και δη φεμινιστριών;

Δεν φοβάμαι τις αντιδράσεις, αλλά δεν μπορώ να είμαι και αυτός που θα πει αν πρέπει να αντιδράσουν ή όχι. Προφανώς και μπορεί να υπάρξουν άνθρωποι που θα ενοχληθούν, από πολλές διαφορετικές σκοπιές. Είναι δικαίωμά τους και το σέβομαι. Αλλά ειδικά η φεμινιστική κριτική μόνο πιο πλούσιους μπορεί να μας κάνει στην κατανόηση της δουλειάς μας.

• «Στη μαμά μου άρεσε να τη γλείφουν», ξεκινά το διήγημα «Η μαμά και η πουτάνα». Θα μας διηγηθείτε πώς και γιατί το γράψατε κι αν θα το δίνετε να το διαβάσει η μαμά σας;

Όσο αστειό κι αν σας φανεί, το διήγημα ξεκίνησε μέσα από την πρόκληση μιας φίλης αν θα μπορούσα να γράψω κάτι που να έχει μέσα τη λέξη «καταιγίδα». Αν αυτό απαντάει ως έναν βαθμό στο «πώς», το «γιατί» πρέπει να το αναζητήσουμε σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα διηγήματα της συλλογής. Σε ποιον ανήκει το σώμα μας και ποιοι παράγοντες καθορίζουν όσα επιτρέπεται να κάνουμε με αυτό; Η μητρότητα περιορίζει το πώς μπορεί να ζήσει μια γυναίκα; Γιατί; Συμβαίνει το ίδιο και με ένα επάγγελμα που κουβαλάει συνδηλώσεις, όπως αυτό της αστυνομικού στη «Λετονία»; Και σε έναν λοκατζή; Τι ισχύει εκεί; Υπάρχουν όρια στο τι και πώς μπορεί να επιθυμεί; Από τα παραπάνω καταλαβαίνετε ότι δεν είχα κανένα πρόβλημα να διαβάσει η μητέρα μου αυτό το διήγημα, όχι περισσότερο από τα υπόλοιπα της συλλογής.

• Γράφτηκε (από τον Χρίστο Κυθρεώτη) ότι στα διηγήματα του «Ομορφοί έρωτες» δίνει τον τόνο η ερωτική αμνηπία. Εσείς τι θα λέγατε;

Η Michelle Gurevich έχει έναν ωραίο στίχο: «efficiency is not the goal, I'll trade the magician for the eager clumsy soul». Έχει δίκιο ο Κυθρεώτης γι' αυτό που γράφει, για την αμνηπία, ακόμα και την άγνοια που βασανίζει ορισμένους χαρακτήρες. Αλλά υπάρχει και η άλλη πλευρά: η ικανότητα που προκύπτει από τη συνεχή εξάσκηση, φτάνει στα όρια του επαγγελματισμού και τελικά δεν αφήνει περιθώριο για πολύ συναίσθημα. Πάντα κάτι κερδίζουμε και κάτι χάνουμε.

• Βρίσκετε πάντως ότι ένα νήμα, ένας τόνος, διατρέχει όλα τα διηγήματα, και ποιος; Μπορεί, άραγε, ένας συγγραφέας να ελέγξει σε τέτοιο βαθμό τη δουλειά του;

Το νήμα υπάρχει πάντα κι εγώ δεν ξέρω εμείς. Μάλλον επειδή το νήμα είναι η ζωή μας. Η επιλογή να βγάλω αυτή τη συλλογή ήρθε εκ των υστέρων, όταν κατάλαβα ότι είχε αλλάξει για ο τρόπος που έγραφα και αναζητούσα διαφορετικά πράγματα από τα διηγήματα. Αρα ο συγκεκριμένος κύκλος είχε κλείσει και κατάλαβα ότι μπορούσε όλο να οργανωθεί γύρω από τον στίχο του Cohen «We are ugly but we have the music».